

ИЗЪ НАУКАТА И ЖИВОТА

Отъ кога има сапунъ — не се знае. Въ най-отдалечени времена хората знаели едно единичко сръдство за пране — водата. Нечиститѣ дрехи слагали въ плоски сѣдове за вода и ги тѣпчели съ крака. По-късно разбрали, че лугата отъ пепелта е много добро сръдство за пране. Поташътъ не се знаелъ още, но се опитвали да засиятъ пепелта съ варъ. Скоро следъ това започнали да употрѣбаватъ тъй наречения нитрумъ, минерална изсушена соль; за пране на вълна употрѣбавали една сапунеста билка, наречена струтиумъ.

Старитѣ се опитвали да ператъ и съ трици. Едно отъ най-старитѣ сръдства за пране било пикочѣта. Когато пикочѣта се застои повече, тя издава остра амонячна миризма и въ сѣщото време разтваря лесно мазнитѣ петна. Най-разпространено било прането съ пикочъ въ стария Римъ. Понеже миризмата на развалената пикочъ е неприятна, хората, които се занимавали съ пране, живѣли по краищата на града. Перачкитѣ слагали по улицитѣ голѣми сѣдове, въ които гражданитѣ изливали пикочѣта и перачитѣ я занасяли въ перачницитѣ си. Тѣ перѣли дрехитѣ въ пикочѣта, като ги газѣли съ крака. Съ това занятие се прехранвали много бедни семейства. Тогава римлянитѣ не познавали още ризитѣ, а обличали на голо тѣло тога, въ повечето случаи отъ бѣло сукно и я завързвали съ поясъ. По-богатитѣ хора често мѣнявали тогитѣ си и затова ги перѣли много често, а това давало добъръ приходъ на перачницитѣ. Сиромаситѣ, които нѣмали възможность да мѣнятъ често тогитѣ си и да плащатъ за пране, чистили си дрехитѣ сами, както знаели: съ креда или сѣра.

Но и следъ като билъ изнамѣренъ сапунътъ, хората пакъ продължавали да си служатъ за пране съ пикочъ. И това се продължавало до XVIII столѣтие. Американскитѣ китоловци прали дрехитѣ си съ пикочъ дори въ XIX столѣтие.

Кой е изнамѣрилъ сапуна, не се знае. Стариятъ римски лѣкаръ Галенусъ твърди, че сж го изнамѣрили галитѣ. Други твърдятъ, че сапунътъ е изнамѣренъ отъ германцитѣ.

Отначало сапунътъ служилъ за миене на тѣлото и за здраве, като се употрѣбавалъ като цѣръ; въ сапуна прибавяли растителни бои и го употрѣбавали за боядисване на косата. Колкото повече се усъвършенствувала индустрията, тол-